

Mogućnosti financiranja poljoprivredne proizvodnje

Mikola, Doris

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:347186>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-18**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Doris Mikola

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

Mogućnosti financiranja poljoprivredne proizvodnje

Završni rad

Osijek, 2023.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Doris Mikola

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

Mogućnosti financiranja poljoprivredne proizvodnje

Završni rad

Osijek, 2023.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Doris Mikola

Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda

Smjer Agroekonomika

Mogućnosti financiranja poljoprivredne proizvodnje

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. prof. dr. sc. Ljubica Ranogajec, mentor
2. prof. dr. sc. Jadranka Deže, član
3. doc. dr. sc. Ana Crnčan, član

Osijek, 2023.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek
Preddiplomski sveučilišni studij Poljoprivreda, smjer Agroekonomika

Završni rad

Doris Mikola

Mogućnosti financiranja poljoprivredne proizvodnje

Sažetak: Poljoprivreda je gospodarska djelatnost koja ima nezamjenjivu ulogu prehrane stanovništva i ishranu životinja. Poljoprivrednici se u velikoj mjeri koriste raznim načinima financiranja kako bi svoju proizvodnju unaprijedili i modernizirali. Opcije financiranja su fondovi Europske unije, krediti, zajmovi, poticaji i potpore. U velikoj mjeri poljoprivrednici se okreću fondovima Europske unije iz razloga što dobiju bespovratna sredstva. Također, poljoprivrednici se koriste kreditima i zajmovima koje nude različite poslovne banke uz određene kamatne stope. Uz navedene načine financiranja, poljoprivrednicima su na raspolaganju i potpore Republike Hrvatske koje se isplaćuju na godišnjoj razini. Za sve navedene oblike financiranja, subjekti koji žele ostvariti sredstva moraju ispunjavati određene zakonom propisane uvjete.

Ključne riječi: Europski fondovi, krediti, zajmovi, poticaji, poljoprivreda

24 stranice, 5 tablica, 3 slike, 21 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen u Knjižnici Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek i u digitalnom repozitoriju završnih radova Fakulteta agrobiotehničkih znanosti Osijek

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
Undergraduate university study Agriculture, course Agroecconomics

BSc Thesis

Possibilities of financing agricultural production

Summary: Agriculture is an economic activity that plays an irreplaceable role in feeding the population and feeding animals. Farmers make extensive use of various financing methods to improve and modernize their production. Financing options are European Union funds, credits, loans, incentives, and grants. To a large extent, farmers turn to European Union funds for the reason that they receive grants. Also, farmers use credits and loans offered by various commercial banks at certain interest rates. In addition to the mentioned methods of financing, farmers are also able to receive grants from the Republic of Croatia, which are paid on an annual basis. For all mentioned forms of financing, entities that wish to obtain funds must meet certain conditions prescribed by law.

Keywords: European funds, credits, loans, incentives, agriculture

24 pages, 5 tables, 3 figures, 21 references

BSc Thesis is archived in Library of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. MATERIJAL I METODE	2
3. MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE.....	3
3.1. Europski fondovi.....	4
3.1.1. Kohezijski fond	4
3.1.2. Europski fond za regionalni razvoj	6
3.1.3. Europski socijalni fond plus	7
3.1.4. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	7
3.1.5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo	9
3.2. Program ruralnog razvoja	9
3.2.1. Mjera 10	9
3.2.2. Mjera 4	11
3.2.3. Eko shema	13
3.3. Državne potpore.....	15
3.4. Krediti	16
3.4.1. Investicije posebnih segmenata malih i srednjih poduzeća u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti	17
3.4.2. Kredit HBOR-a za obrtna sredstva.....	19
3.4.3. Mehanizam za oporavak i otpornost	20
4. ZAKLJUČAK.....	22
5. POPIS LITERATURE.....	23

1. UVOD

Poljoprivredna proizvodnja igra ključnu ulogu u globalnoj ekonomiji i osigurava opskrbu hranom za rastuću svjetsku populaciju. Međutim, jedan od najvećih izazova s kojima se poljoprivrednici susreću je osiguranje dovoljnih financijskih sredstava za uspješno vođenje svojih poljoprivrednih operacija. Ovaj završni rad temelji se na istraživanju mogućnosti financiranja poljoprivredne proizvodnje, s naglaskom na različite metode i izvore financiranja koji su dostupni poljoprivrednicima. Razumijevanje tih mogućnosti omogućiti će poljoprivrednicima da ostvare svoje ciljeve i unaprijede svoju poljoprivrednu proizvodnju.

Poljoprivreda je bila još od početka 20. stoljeća najsnažnija djelatnost Hrvatske. Gotovo dvadesetogodišnja stagnacija ukupne poljoprivredne proizvodnje u nesuglasju je s prirodnim potencijalima Hrvatske i tehnološkim inovacijama, kojima raspolaže suvremena poljoprivreda. To se odnosi na sve regije Hrvatske, a posebno Slavoniju gdje je lociran najveći dio poljoprivredne proizvodnje. Ona danas pridonosi relativno mali postotak BDP-a, šumarstvo, ribarstvo i poljoprivreda čine udio od 7% u hrvatskom BDP-u (Stipetić, 2005.).

U današnje vrijeme gotovo je nemoguće samostalno financirati poljoprivrednu proizvodnju vlastitim sredstvima zbog visoke cijene osnovnih i obrtnih sredstava te neprestanog rasta njihovih cijena. Kako bi se poljoprivrednici potaknuli na daljnju proizvodnju i kako bi im se financijski olakšalo omogućeni su razni krediti, mikrokrediti, fondovi Europske unije, crowdfunding organizacije, potpore i poticaji.

Cilj ovog rada je opisati i prikazati mogućnosti financiranja poljoprivredne proizvodnje različitih izvora od vlastitog financiranja do institucionalnog kroz kredite i financijske potpore na lokalnoj i državnoj razini te EU fondove.

2. MATERIJAL I METODE

Prilikom izrade završnog rada korištena je znanstvena i stručna literatura iz područja ekonomije, zatim su korišteni podaci sa različitih relevantnih internetskih stranica kao što su stranice Ministarstva poljoprivrede Republike Hrvatske, Ruralnog razvoja, Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR), Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR) te Hrvatske agencije za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO). Pri pisanju rada primijenjene su metode analize, sinteze, komparacije, indukcije i dedukcije.

3. MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Poljoprivreda se smatra jednom od najstarijih i najvažnijih gospodarskih djelatnosti zbog njezinog nezamjenjivog cilja, a to je prehrana rastuće svjetske populacije. „Poljoprivreda je strateška djelatnost koja svojom gospodarskom, ekološkom i socijalnom ulogom pridonosi održivom razvoju Republike Hrvatske. Poljoprivreda obuhvaća bilinogojstvo, stočarstvo i s njima povezane uslužne djelatnosti“ (Zakon o poljoprivredi, NN 149/09).

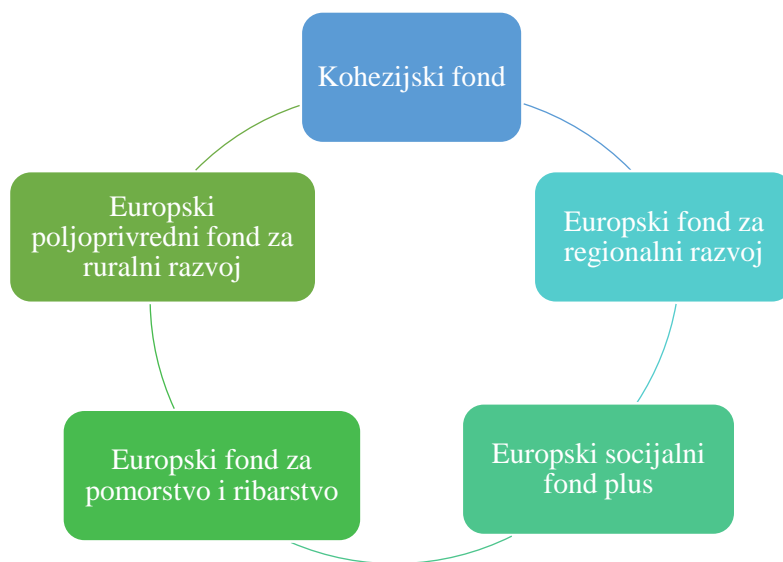
Poljoprivrednici svoju proizvodnju mogu financirati vlastitim novcem, kreditom, državnim fondovima za razvitak i obnovu poljoprivrede, raznim lokalnim fondovima ili fondovima Europske unije, koji su im dostupni od 2005. godine, nakon što je Hrvatska dobila status kandidata za članstvo u EU. Poljoprivrednici na raspolaganju imaju kredite i mikrokredite, europske fondove, potpore i poticaje kako bi se potaknuo rast i razvoj poljoprivrednog sektora. Kako bi ostvarili pravo na potpore poljoprivrednici moraju zadovoljiti određene uvjete i pridržavati se određenih rokova za predaju dokumentacije.

Zbog napretka i razvijanja tehnologije poljoprivrednici se susreću s modernijom i preciznijom mehanizacijom s različitim senzorima i sustavima koji olakšavaju proizvodnju, a pritom smanjuju troškove. Ruralno stanovništvo sklono je otporu prema modernizaciji i primjeni novih znanja, zbog toga je poljoprivreda djelatnost koja već dugo vremena zaostaje za drugim djelatnostima te se predstavlja kao nepoželjna djelatnost. Također, obrazovanje poljoprivrednika je na vrlo niskoj razini što dodatno usporava razvoj poljoprivrede (Šundalić, 2000.).

Uz imovinu i raspolaganje vlastitim sredstvima, subjekt je u mogućnosti uložiti vlastiti kapital kako bi financirao proizvodnju. Vlastiti izvori financiranja nemaju rok dospijea. U vlastiti kapital podrazumjeva se upisani temeljni kapital, dioničarski kapital, pričuve, dobit i revalorizacijske rezerve. Kapital je ekonomska vrijednost koja se ulaže u proizvodnju kako bi se ostvarila ekonomska korist, odnosno dobit. U kapital se ubraja sva mehanizacija i objekti koji se koriste u proizvodnji. Revalorizacijska rezerva dio je kapitala koji je nastao prepravljanjem vrijednosti stalnih sredstava zbog promjene tržišne vrijednosti stalnog sredstva.

3.1. Europski fondovi

Republika Hrvatska je nakon dobivanja statusa kandidata za članstvo Europskoj uniji dobila mogućnost korištenja tzv. instrumenti prepristupne pomoći IPA (eng. Instrument for Pre-Accession assistance) kako bi se izgradio sustav upravljanja i kontrole sredstvima fondova Europske unije. Hrvatska je postala punopravna članica Europske unije 1. srpnja 2013. godine te tada stječe obvezu sudjelovanja u zajedničkom proračunu svih država članica EU, ali joj je također omogućen pristup svim fondovima i mjerama. Posebno se ističu Kohezijski fond, Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond plus, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo.

Slika 1. Fondovi Europske unije

Tijekom razdoblja 2021.-2027. godine Europska unija ima pet političkih ciljeva, a to su zelenija niskouglična Europa, povezanija Europa, pametnija Europa, Europa bliža građanima i Europa s istaknutijom socijalnom komponentom.

3.1.1. Kohezijski fond

Kohezijski fond namijenjen je državama članicama čiji je bruto nacionalni dohodak po stanovniku manji od 90% prosjeka Europske unije. Strategija Europa 2020. je desetogodišnja strategija koja ima tri glavna cilja, a to su pametan, održiv i uključiv rast. Pametan rast

predstavlja jačanje znanja i inovacija, zahtijeva podizanje kvalitete obrazovanja te bolje korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Održiv rast označava izgradnju održivog i konkurentnog gospodarstva koje učinkovito iskorištava resurse, jačanje konkurentnosti u proizvodnji malih i srednjih poduzeća. Uključiv rast označava ulaganje u vještine, zaposlenost, borbu protiv siromaštva i modernizaciju tržišta. Nužno je jačati teritorijalnu koheziju kako bi se smanjila razlika u razvijenosti između regija.

Za kohezijsku politiku u razdoblju 2014.-2020. predviđeno je 351,8 milijardi eura dakle Europska unija dodijelila je 1/3 ukupnog proračuna EU tom razdoblju. Najviše financijskih sredstava odlazi u slabije razvijene regije, a radi se o regijama čiji je BDP po glavi stanovnika ispod 75% prosjeka EU-27. Za slabije razvijene regije izdvojeno je 182 milijarde eura, a takve regije u većini se nalaze na području istočnog dijela Europske unije (Đulabić, 2014.).

U programskom razdoblju od 2021. do 2027. sredstva Kohezijskog fonda prima 15 država članica, a jedna od njih je i Republika Hrvatska. Kohezijski fond za razdoblje 2021.-2027. podupire dva cilja, a to su zelenije, kružno gospodarstvo s niskom razinom emisija ugljika i povezanija Europa. U tablici 1. vidljiva su sredstva koja će Europska unija dodijeliti Kohezijskom fondu u razdoblju od 2021. do 2027. godine.

Tablica 1. Dodijeljena sredstva iz Kohezijskog fonda za razdoblje 2021.-2027. po državi članici

Država članica	Proračun (u milijunima EUR)
Bugarska	1 467
Češka	7 389
Estonija	952
Grčka	3 508
Hrvatska	1 372
Cipar	207
Latvija	1 204
Litva	1 645
Mađarska	3 015
Malta	192
Poljska	10 750
Portugal	3 946
Rumunjska	4 094
Slovenija	834
Slovačka	1 868
Ukupno	42 556*

Izvor: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/96/kohezijski-fond>

*uključujući tehničku pomoć (114 milijuna EUR)

3.1.2. Europski fond za regionalni razvoj

Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) ima cilj smanjenje razlika u stupnju razvijenosti europskih regija, ulaganje za rast i zapošljavanje, teritorijalna suradnja i poboljšanje životnog standarda u slabije razvijenim regijama. Države članice iz Europskog fonda za regionalni razvoj imaju mogućnost ulaganja u malo i srednje poduzetništvo, proizvodnju, inovacije i lokalnu i regionalnu infrastrukturu. Sredstva namijenjena prvom cilju dodjeljuju se trima različitim kategorijama regija:

- razvijenijim regijama, čiji je BDP po stanovniku veći od 100 % prosjeka EU-a;

- tranzicijskim regijama čiji je BDP po stanovniku između 75 % i 100 % prosjeka EU-a;
- manje razvijenim regijama, čiji je BDP po stanovniku manji od 75 % prosjeka EU-a.

U razdoblju 2021.-2027. najmanje 8% sredstava bit će namijenjeno održivom urbanom razvoju i stvaranju Europske urbane inicijative. Za navedeno razdoblje Europska unija EFRR-u dodijelila je 226 milijardi eura. Manje razvijene regije (BDP po stanovniku je manji od 75% prosjeka EU) moći će profitirati od stope sufinanciranja u iznosu od 85% troškova projekta. Stope sufinanciranja za tranzicijske (BDP po stanovniku je između 75% i 100% prosjeka EU) i razvijenije regije (BDP po stanovniku je veći od 100% prosjeka EU). iznosit će do 60% odnosno 50% (<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/95/europski-fond-za-regionalni-razvoj-efrr->).

3.1.3. Europski socijalni fond plus

Europski socijalni fond plus (ESF+) je program namjenjen za ulaganje u zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu uključenost. Potiče konkurentnost na tržištu rada, povećanje prilagodljivosti malih i srednjih poduzeća, zapošljavanje mladih i dugotrajno nezaposlenih osoba, skupina u nepovoljnom položaju na tržištu rada, cjeloživotno učenje i samozapošljavanje. Na taj način želi se ojačati ekonomija i društvo. Nedostatak pristupa financiraju mikropoduzeća, socijalnih poduzeća i socijalne ekonomije jedna je od glavnih prepreka u osnivanju poduzeća. Europski socijalni fond raspolaže s 87.995.063.417,00 eura koje je dodijelila Europska unija za razdoblje 2021.-2027. godine (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1057&from=HR>).

3.1.4. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Namjenjen je financijskoj pomoći poljoprivrednicima u zemljama članicama, a cilj je jačanje konkurentnosti sektora poljoprivrede i šumarstva, poboljšanje okoliša i krajolika te poboljšanje kvalitete života u ruralnim područjima i postizanje raznolikosti ruralnog gospodarstva. Također, dugoročni cilj je povećanje konkurentnosti poljoprivrede i usmjerenosti na tržište, poboljšanje položaja poljoprivrednika u vrijednosnom lancu, potpora

održivom dohotku, doprinos ublažavanju klimatskih promjena, poticanje održivog upravljanja prirodnim resursima, zaštita bioraznolikosti, potpora generacijskoj obnovi, promicanje zapošljavanja i rasta te osiguranje hrane visoke kvalitete (<https://ruralnirazvoj.hr/strateski-plan-zajednicke-poljoprivredne-politike-republike-hrvatske-2023-2027/>).

Zajednička poljoprivredna politika financira se iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, proračun za razdoblje od 2021. do 2027. godine iznosi 95.5 milijardi eura. Na temelju tog iznosa može se zaključiti da je Europskoj uniji vrlo važna realizacija Zajedničke poljoprivredne politike kako bi se poboljšala situacija u ruralnim područjima zemalja članica. Programi se sufinanciraju iz nacionalnih proračuna i mogu se sastaviti na nacionalnoj ili na regionalnoj osnovi.

Svaki program ruralnog razvoja mora biti usmjeren na barem četiri od šest prioriteta EPFRR-a:

- poticanje prijenosa znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima
- poboljšanje isplativosti i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama
- promicanje organizacije prehrambenog lanca i dobrobiti životinja te upravljanja rizikom u poljoprivredi
- promicanje učinkovitosti resursa te poticanje prelaska na gospodarstvo s niskim udjelom ugljika otporno na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru
- obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom
- promicanje socijalne uključenosti, smanjivanje siromaštva i poticanje gospodarskog razvoja u ruralnim područjima (https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_hr).

3.1.5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo u razdoblju 2014.-2020. osigurava sredstva ribarskoj industriji i ribarima kako bi postigli gospodarsku i ekološku održivost. Fond promiče ekološko ribarstvo i ekološke metode proizvodnje, te potiče i održiv razvoj u ribarskim područjima. Kroz navedeni fond financiraju se razne aktivnosti od istraživanja tržišta do modernizacije mehanizacije, smanjena količine brodskog otpada, poboljšanja pogona i smanjenja pritiska na okoliš. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo namjenio je oko 350 milijuna eura Operativnom programu za pomorstvo i ribarstvo, od tih 350 milijuna eura Europska unija je program financirala sa 252,6 milijuna eura. Program obuhvaća više od 36 mjera usmjerenih na cjelokupni sektor ribarstva (<https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/op-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020/>).

3.2. Program ruralnog razvoja

Programom ruralnog razvoja definirano je 20 mjera koje imaju cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih područja i unaprjeđenja životnih standarda u ruralnim područjima. Naknadno je uvedena M21 izvanredna mjera zbog COVID-19 epidemije kako bi se pomoglo poljoprivrednicima u rješavanju problema s likvidnošću. Ukupna alokacija iznosi 2.383 milijarde eura, od čega se 2.026 milijardi eura financira iz Europskog fonda za ruralni razvoj, a ostatak iz proračuna Republike Hrvatske.

3.2.1. Mjera 10

Mjera 10 Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene jedna je od IAKS mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. Poljoprivrednici upravljaju najvažnijim prirodnim resursima – tlom, vodom i zrakom te je zbog toga vrlo bitno potaknuti poljoprivrednike da zaštite okoliš na svome gospodarstvu. Nepravilne poljoprivredne prakse mogu imati negativan utjecaj na okoliš i pridonijeti trajnom zagađenju i oštećenju zraka, vode i tla. Poljoprivrednicima se plaćaju povećani troškovi ili izgubljeni prihod u usporedbi s uobičajenom poljoprivrednom proizvodnjom.

Minimalno obvezno razdoblje M10 je pet godina. Kraće obvezno razdoblje ne bi bilo dovoljno za provođenje cilja mjere. Jedinstveni zahtjev se podnosi u Agenciji za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, a on se može podnijeti ako poljoprivredna površina gospodarstva iznosi minimalno 0,5 ha, a minimalna poljoprivredna parcela upisana u ARKOD sustav mora biti 0,05 ha osim za M10.1.6. Uspostava poljskih traka, gdje ARKOD parcela mora iznositi najmanje 1 ha. Također, domaće životinje moraju biti upisane u Jedinstveni registar domaćih životinja. Povećanje površine ili broja uvjetnih grla moguće je tijekom obveznog razdoblja pri čemu za dodatno prijavljene površine ili uvjetna grla Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju donosi novu odluku u kojoj se ponovo utvrđuje obvezno razdoblje za prijavljene površine ili UG.

Korisnici M10 moraju se držati određenih propisa za gospodarenje gnojivima i pesticidima na održiv način te uzgoj i držanje životinja sukladno propisima. Mjere se jednim dijelom financiraju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, a drugim dijelom iz nacionalnog proračuna.

Potpora iz M10 se može ostvariti kroz podmjeru M10.1. Plaćanja obveza povezanih s poljoprivrednom, okolišem i klimatskim promjenama koja sadrži 16 tipova operacija:

- 10.1.1. Obrada tla i sjetva na terenu s nagibom za oranične jednogodišnje kulture (OTSN)
- 10.1.2. Zatravnjivanje trajnih nasada (ZTN)
- 10.1.3. Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti (TVPV)
- 10.1.4. Pilot mjera za zaštitu kosca (*Crex crex*) (ZK)
- 10.1.5. Pilot mjera za zaštitu leptira (ZL)
- 10.1.6. Uspostava poljskih traka (PT)
- 10.1.7. Održavanje ekstenzivnih voćnjaka (EV)
- 10.1.8. Održavanje ekstenzivnih maslinika (EM)
- 10.1.9. Očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja (IZP)
- 10.1.10. Održavanje suhozida (OS)
- 10.1.11. Održavanje živica (OZ)
- 10.1.12. Korištenje feromonskih, vizualnih i hranidbenih klopki (KFK)
- 10.1.13. Metoda konfuzije štetnika u višegodišnjim nasadima (MKŠ)
- 10.1.14. Poboljšano održavanje međurednog prostora u višegodišnjim nasadima (POMP)

- 10.1.15. Primjena ekoloških gnojiva u višegodišnjim nasadima (PEG)
- 10.1.16. Mehaničko uništavanje korova unutar redova višegodišnjih nasada (MUK)

Korisnik mora ispunjavati propisane zahtjeve za pojedine mjere na svim površinama poljoprivrednog zemljišta za koje traži pojedinu potporu. Uz obveze za svaku mjeru korisnik mora zadovoljavati kriterije prihvatljivosti za pojedinu operaciju i osnovne uvjete za ostvarivanje potpore:

1. upis u Upisnik poljoprivrednika
2. obavljanje poljoprivredne aktivnosti u skladu s člankom 24. stavkom 2. točkom 1. Zakona
3. upis poljoprivrednog zemljišta koje se koristi u ARKOD sustavu i ostalim propisanim registrima
4. upis stoke za koju se podnosi zahtjev u Jedinostveni registar domaćih životinja i ostale propisane upisnike te propisno označavanje stoke
5. pravodobno podnošenje jedinstvenog zahtjeva i potrebne popratne dokumentacije
6. omogućavanje provedbe kontrola na terenu temeljem članka 141. Zakona o poljoprivredi („Narodne novine“, broj 118/2018) te svih drugih kontrola nadležnih tijela i
7. poštivanje pravila višestruke sukladnosti na cjelokupnom poljoprivrednom gospodarstvu sukladno pravilniku kojim se uređuje višestruka sukladnost.
(<https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m10/>)

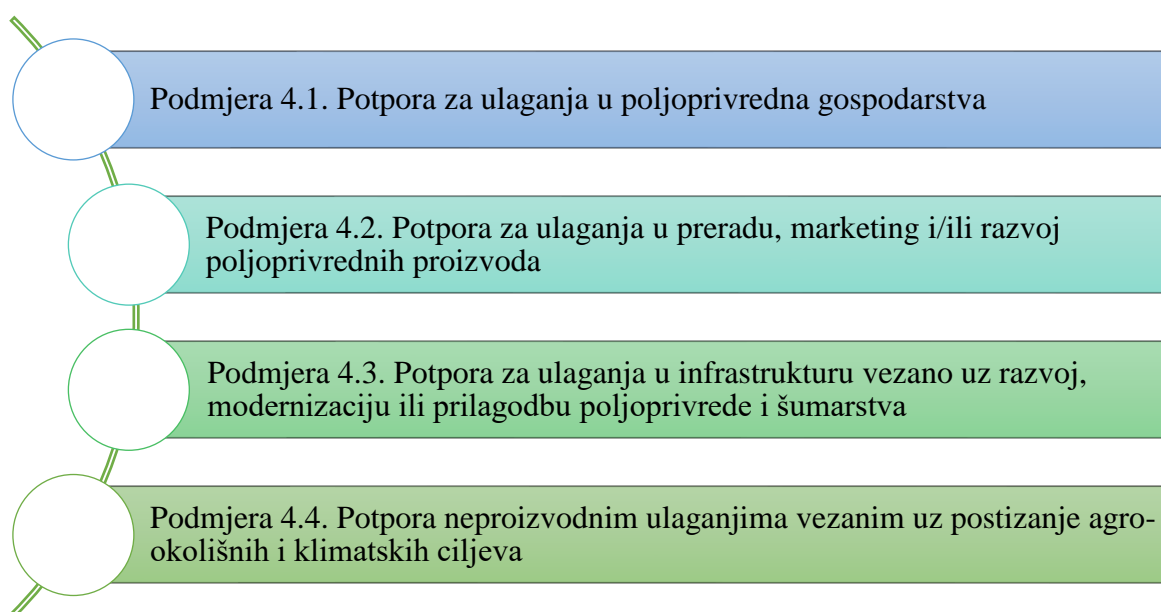
3.2.2. Mjera 4

Mjera 4 omogućuje ulaganja u primarnu poljoprivredu i preradu poljoprivrednih proizvoda, kao i djelatnostima koje su usmjerene očuvanju krajobraznih vrijednosti i navodnjavanju poljoprivrednih površina.

Korisnici podmjere 4.1. Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva (restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava) su fizičke i pravne osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika (osim fizičkih i pravnih osoba čija je ekonomska veličina manja od 6.000 eura ukoliko ulažu u sektor voća, povrća i cvijeća i manja od 8.000 eura za ulaganja u ostalim sektorima) i proizvođačke grupe. Minimalan iznos potpore iznosi 5.000 eura, a maksimalan 2.000.000,00 eura, odnosno 3.000.000,00 eura za ulaganje u sektore govedarstva, svinjogojstva, peradarstva, voća i povrća tj. za ulaganja u

građenje i/ili opremanje objekata za držanje muznih krava, tov junadi, tov svinja, reprocentara ili valionica i za ulaganja u zatvorene/zaštićene prostore i ulaganja u podizanje novih višegodišnjih nasada. Najviša vrijednost javne potpore po projektu za ulaganja isključivo u kupnju nove poljoprivredne mehanizacije i opreme, radnih strojeva te gospodarskih vozila može iznositi 1.000.000,00 EUR (<https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/>).

Podmjera 4.2. Potpora za ulaganja u preradu, marketing i/ili razvoj poljoprivrednih proizvoda ima dva tipa operacije, 1. Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima i 2. Korištenje obnovljivih izvora energije.

Slika 2. Podmjere u sklopu mjere 4 Ulaganja u fizičku imovinu

Korisnici operacije Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima mogu biti fizičke i pravne osobe koje se bave ili koje se namjeravaju baviti preradom proizvoda. Prihvatljivi troškovi su ulaganje u građenje i/ili opremanje objekata za poslovanje s mlijekom i preradom mlijeka, za klanje, rasjecanje, preradu (mesa, jaja), za preradu voća, povrća, grožđa (osim za proizvodnju vina), aromatičnog, začinskog i ostalog bilja, cvijeća i gljiva, za preradu maslina, komine masline, za preradu žitarica, uljarica i industrijskog bilja, za preradu, punjenje i pakiranje pčelinjih proizvoda, za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda te ulaganje u kupnju mehanizacije, gospodarskih vozila, strojeva i opreme i kupnju zemljišta i objekata radi realizacije projekta. Minimalan iznos potpore je 10.000 eura, a maksimalan iznos 3.000.000,00 eura, odnosno 5.000.000,00 eura za ulaganja u:

- sektore mesa,
- građenje i/ili opremanje klaonica, rasjekaonica, hladnjača, objekata za preradu mesa s pripadajućom unutarnjom i vanjskom infrastrukturom i mlijeka
- građenje i/ili opremanje objekata za poslovanje s mlijekom i preradom mlijeka s pripadajućom opremom i unutarnjom i vanjskom infrastrukturom, uključujući rashladnu opremu za sirovo mlijeko. (<https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/>)

3.2.3. *Eko shema*

Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027. omogućuje ostvarivanje potpora za eko sheme kao jednogodišnje intervencije unutar izravnih plaćanja. Potpora se dodjeljuje u obliku dodatnih plaćanja na osnovnu potporu dohotku i nadoknade dodatnih troškova i gubitka prihoda koji su rezultat preuzetih obveza. Korisnici su aktivni poljoprivrednici koji su upisani u Upisnik poljoprivrednika i koji koriste zemljište upisano u ARKOD sustav. Intervencije koje pripadaju eko shemi su intenzivirana raznolikost poljoprivrednih površina, intenzivirano održavanje ekološki značajnih površina, ekstenzivno održavanje pašnjaka, uporaba stajskog gnoja na oraničnim površinama, minimalni udio leguminoza od 20% unutar poljoprivrednih površina, konzervacijska poljoprivreda i očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti (<https://www.apprrr.hr/wp-content/uploads/2022/10/Eko-sheme-3.pdf>).

Intenzivirana raznolikost poljoprivrednih površina predstavlja prošireni oblik zelene prakse raznolikost usjeva provodi se na svim vrstama uporabe poljoprivrednog zemljišta. Korisnik provodi jedan o tri uvjeta, ovisno o veličini poljoprivrednog zemljišta:

1. Do 10 ha – najmanje dvije različite vrste usjeva/nasada i/ili različite vrste uporabe poljoprivrednog zemljišta, gdje površina glavne kulture ne smije prelaziti 75% ukupnih poljoprivrednih površina poljoprivrednog gospodarstva.
2. Od 10 do 30 ha – najmanje tri različite vrste usjeva/nasada i/ili različite vrste uporabe poljoprivrednog zemljišta, pri čemu površina glavne kulture ne smije zauzimati više od 60% poljoprivrednih površina, a dvije glavne kulture zajedno ne smiju zauzimati više od 95% poljoprivrednih površina poljoprivrednog gospodarstva.
3. Više od 30 ha – najmanje četiri različite vrste usjeva/nasada i/ili vrste uporabe poljoprivrednog zemljišta, pri čemu površina glavne kulture ne smije zauzimati više

od 60% poljoprivrednih površina, a tri glavne kulture zajedno ne smiju zauzimati više od 90% poljoprivrednih površina.

Intenzivirano održavanje ekološki značajnih površina predstavlja zelenu praksu ekološki značajne površine, a ona se provodi na svim vrstama uporabe poljoprivrednog zemljišta, te na gospodarstvima, bez obzira na veličinu poljoprivredne površine. Intervencija se provodi na minimalno 10% ukupnih poljoprivrednih površina gospodarstva.

Ekstenzivno gospodarenje pašnjacima doprinijet će ublažavanju klimatskih promjena, očuvanju krajobraza, poboljšanje ekosustava, očuvanju staništa i zaštiti bioraznolikosti. Neke od obveza održavanja korisnika su:

1. Održavanje pašnjaka i krških pašnjaka obaveznom ispašom stoke u vlasništvu i/ili posjedu, s 0,3 do 1,0 UG/ha ovaca, koza, goveda ili kopitara.
2. Provođenje obavezne ispaše.
3. Izrada godišnjeg plana pašarenja za svaku ARKOD parcelu.
4. Vođenje evidencije o provedbi svih aktivnosti na pašnjacima.
5. Nije dozvoljeno zasijavanje pašnjaka.
6. Zabranjena je upotreba mineralnog ili stajskog gnoja.
7. Zabranjena je upotreba sredstava za zaštitu bilja.
8. Zabranjeni su hidromelioracijski zahvati.
9. Na površinama krških pašnjaka ručno uklanjati neželjenu vegetaciju.
(<https://www.apprrr.hr/wp-content/uploads/2022/10/Eko-scheme-3.pdf>)

Tablica 2. Minimalni i maksimalni iznosi potpora unutar eko sheme za pojedine intervencije

Intervencija	Minimalni iznos potpore	Maksimalni iznos potpore
Intenzivirana raznolikost poljoprivrednih površina	58,50 EUR/ha	71,50 EUR/ha
Intenzivirano održavanje ekološki značajnih površina	90 EUR/ha	100 EUR/ha
Ekstenzivirano održavanje pašnjaka	117 EUR/ha	147 EUR/ha
Uporaba stajskog gnoja na oraničnim površinama	193,50 EUR/ha	215 EUR/ha
Minimalni udio leguminoza od 20% unutar poljoprivrednih površina (konvencionalni uzgoj)	144,90 EUR/ha	177,10 EUR/ha
Konzervacijska poljoprivreda	175 EUR/ha	325 EUR/ha
Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti (kontinentalna regija)	324,90 EUR/ha	397,10 EUR/ha

Izvor: <https://www.apprrr.hr/wp-content/uploads/2022/10/Eko-sheme-3.pdf>

3.3. Državne potpore

Državne potpore mogu se najkraće definirati kao oblik intervencije čime država transferira sredstva određenom dijelu gospodarstva ili pojedinom privrednom subjektu u cilju poticanja privredne aktivnosti. (Petrač, 2002.)

Izravne potpore dodjeljuju se za proizvodnju, uzgoj ili sadnju poljoprivrednih proizvoda, za uzgoj ili držanje stoke, kao i za održavanje poljoprivredne površine u stanju pogodnom za pašu ili uzgoj. U navedene izravne potpore ubrajaju se izravna plaćanja koja se sastoje od potpore po površini i proizvodno vezanih potpora u stočarstvu i ratarstvu. Kako bi ostvarili pravo na izravnu potporu, poljoprivrednici moraju biti upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Poljoprivredno zemljište mora biti upisano u ARKOD sustav, a sva stoka mora biti evidentirana u Jedinostvenom registru domaćih životinja (JRDŽ).

Sukladno Zakonu o poljoprivredi, davatelji državne potpore su središnja tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te svaka pravna osoba koja dodjeljuje državne potpore. Korisnik državne potpore je svaka pravna ili fizička osoba koja se bavi proizvodnjom, preradom i stavljanjem na tržište poljoprivrednih proizvoda i prerađenih poljoprivrednih proizvoda, a prima državnu potporu bez obzira na njezin oblik i namjenu. Nadležno tijelo za državne potpore je Ministarstvo koje obavlja sljedeće zadaće:

- ispituje, ocjenjuje i daje mišljenja na prijedloge državnih potpora u odnosu na njihovu usklađenost s pravilima Europske unije o državnim potporama iz područja poljoprivrede
- prijavljuje Europskoj komisiji prijedloge državnih potpora i izvješćuje Europsku komisiju o dodijeljenim državnim potporama
- daje mišljenja o usklađenosti prijedloga državnih potpora izuzetih od obveze prijave Europskoj komisiji sukladno odgovarajućim uredbama Europske unije o izuzetim državnim potporama i potporama male vrijednosti
- prikuplja, obrađuje i prati podatke o državnim potporama i potporama male vrijednosti te vodi Registar državnih potpora
- izrađuje godišnje izvješće o dodijeljenim državnim potporama sukladno nacionalnim propisima i pravilima Europske unije o državnim potporama
- pruža stručnu pomoć davateljima i primateljima državnih potpora
- posreduje u komunikaciji između davatelja državnih potpora i Europske komisije (NN 30/15).

3.4. Krediti

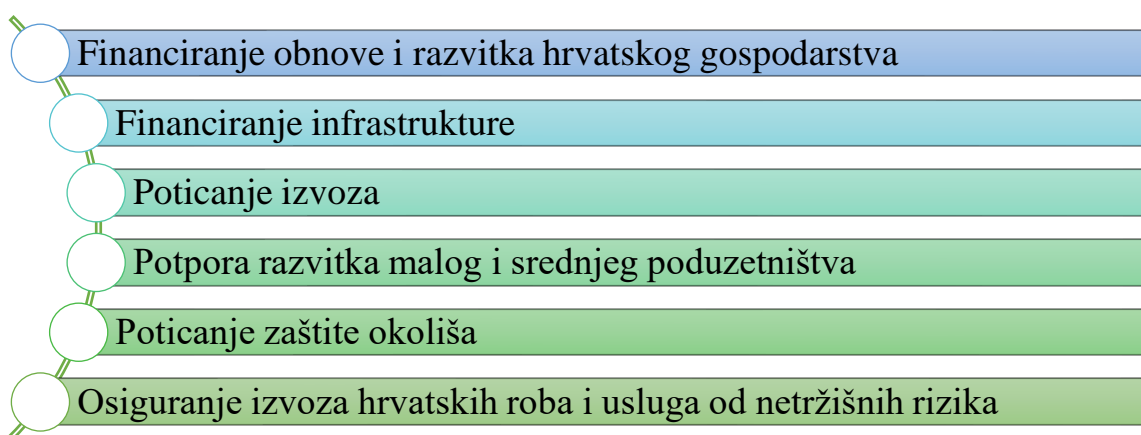
Kredit se definira kao novac koji netko pozajmljuje pod ugovornim uvjetima i uz garanciju da će se pozajmljeni novac vratiti u određenom vremenskom periodu. Krediti se najčešće dijele prema roku dospijea, na kratkoročne, srednjoročne i dugoročne. Kratkoročni krediti se izdaju na rok od jedne godine, srednjoročni imaju rok dospijea od jedne do pet godina, a dugoročni krediti imaju rok dulji od pet godina. Krediti se dijele i prema namjeni na proizvođačke (namjenjeni su financiranju kratkotrajne ili dugotrajne imovine) i potrošačke

(namjenjeni su za kupovinu potrošnih sredstava), prema obliku potpore na namjenski ili nenamjenski kredit. Također, dijele se još na trgovačke, novčane, bankarske i komercijalne.

Prema Kariću (2002.) kamata je cijena novca (kapitala), te se pojavljuje u poslovanju s novčanim sredstvima (u kreditnim odnosima). Ima različito značenje za vjerovnika, koji daje novac na korištenje drugim osobama uz naknadu, i za dužnika, koji novac uzima na korištenje od drugih osoba uz naknadu. Za vjerovnika naknada je priljev novca i prihod koji naplaćuje od dužnika, a za dužnika kamata predstavlja izdatak tj. odljev novca.

3.4.1. Investicije posebnih segmenata malih i srednjih poduzeća u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti

Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) je razvojna i izvozna banka te izvozno-kreditna agencija Republike Hrvatske čija je osnovna zadaća poticanje razvitka hrvatskog gospodarstva. HBOR gradi mostove između poduzetničkih ideja i njihovih ostvarenja s ciljem osnaživanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. Osnivač i vlasnik je Republika Hrvatska, a osnovana je 1992. godine(<https://www.hbor.hr/tko-smo/16>).

Slika 3. Ciljevi Hrvatske banke za obnovu i razvitak

Prema HBOR-u, korisnici kredita mogu biti mikro, mali i srednji poslovni subjekti privatnog sektora tj. trgovačka društva, obrtnici, fizičke osobe koje samostalno obavljaju djelatnost, obiteljska poljoprivredna gospodarstva u sustavu PDV-a, zadruge i ustanove koje zadovoljavaju najmanje jedan od sljedećih uvjeta:

- poduzetnici početnici
- mladi poduzetnici

- žene u poduzetništvu
- poduzetnici koji ulažu u posebna područja Republike Hrvatske
- poduzetnici koji ulažu u komercijalizaciju projekata temeljenih na istraživanjima, razvoju i inovacijama .

Poduzetnici početnici su poduzetnici koji prvi put osnivaju poslovni subjekt ili poslovni subjekt koji u trenutku podnošenja zahtjeva za kredit posluje kraće od tri godine. Poduzetnici početnici nisu ranije bili niti su vlasnici ili suvlasnici drugog poslovnog subjekta s udjelom većim od 30%. Mladi poduzetnici su poslovni subjekti u kojima najmanje jedna ili više mladih osoba (do navršenih 40 godina) zajedno posjeduju više od 50% vlasništva. Žene poduzetnice poslovni su subjekti u kojima najmanje jedna ili više žena zajedno posjeduju više od 50% vlasništva i kojima ujedno upravlja žena. U slučaju subjekta srednje veličine, žene mogu imati i manje od 50% vlasništva, uz uvjet da je najmanje jedna žena na nekoj od ključnih upravljačkih pozicija vezanoj za financije i/ili operativne poslove i/ili strategiju. Sredstva su namijenjena za financiranje ulaganja na području Republike Hrvatske u zelenu tranziciju, digitalnu tranziciju ili jačanje konkurentnosti i otpornosti. Mogu se koristiti za ulaganje u osnovna sredstva s ciljem pokretanja poslovanja, modernizacije poslovanja, uvođenje novih tehnologija, povećanje kapaciteta, razvoj i uvođenje novih proizvoda ili usluga, digitalizaciju poslovanja, ulaganje u ekološki prihvatljive proizvodne procese i učinkovitost resursa, istraživanje i razvoj. Također sredstva se mogu koristiti za ulaganje u obrtna sredstva nužna za provedbu ulaganja i rast korisnika kredita, ali najviše do 30% ugovorenog iznosa kredita. Fiksna kamatna stopa iznosi 0.80%, a za ulaganja u zelenu tranziciju, digitalnu tranziciju ili projekte temeljene na istraživanjima, razvoju i inovacijama kamatna stopa iznosi 0,40% godišnje. Rok korištenja kredita je 12 mjeseci, ovisno o namjeni i dinamici ulaganja, moguće je odobriti i dulji rok korištenja kredita. Rok otplate je do 15 godina uključujući početak do 3 godine, a otplaćuje se u jednakim mjesečnim, tromjesečnim ili polugodišnjim ratama (<https://www.hbor.hr/UserDocsImages/2022/05/Operativni-program-izravni-krediti-u-okviru-NPOO-7-2022.pdf?vel=281131>).

Tablica 3. Iznos kredita za pojedine subjekte

Minimalni iznos kredita za sve subjekte	100.000,00 EUR
Najviši iznos kredita za poduzetnike početnike	500.000,00 EUR
Najviši iznos kredita za ostale korisnike kredita	1.000.000,00 EUR

3.4.2. Kredit HBOR-a za obrtna sredstva

Prema HBOR-u, korisnici kredita mogu biti poslovni subjekti privatnog sektora, odnosno trgovačka društva, obrtnici, fizičke osobe koje samostalno obavljaju djelatnost, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, zadruge i ustanove, poslovni subjekti javnog sektora tj. trgovačka društva, agencije i ustanove u vlasništvu ili većinskom vlasništvu jedinica lokalne i regionalne samouprave Republike Hrvatske. Namjena kredita je financiranje tekućeg poslovanja (nabava sirovine, repromaterijala, poluproizvoda, sitnog inventara, podmirenje obveza prema dobavljačima, troškovi radne snage, opći troškovi tekućeg poslovanja) i podmirenje kratkoročnih obveza prema financijskim institucijama i državi uz rok otplate do najviše 12 mjeseci. Kreditiranje se vrši u suradnji s poslovnim bankama ili izravno. Najmanji iznos pojedinog kredita kod kreditiranja putem poslovnih banaka je u pravilu 50.000,00 eura. Najmanji mogući iznos pojedinog kredita kod izravnog kreditiranja je 100.000,00 eura za kredite za oporavak od posljedica potresa i gospodarski razvitak Sisačko-moslavačke županije i 500.000,00 eura za ostale korisnike kredita (<https://www.hbor.hr/obrtna-sredstva-400/400>).

Tablica 4. Fiksna kamatna stopa

Fiksna kamatna stopa za kratkoročni, kratkoročni revolving i dugoročni kredit	5%
Fiksna kamatna stopa za kratkoročne i dugoročne kredite za oporavak od posljedica potresa i gospodarski razvitak Sisačko-moslavačke županije	2%

Rok za korištenje kratkoročnog kredita iznosi 3 mjeseca, a za revolving i dugoročni kredit rok iznosi 12 mjeseci. Sredstva se isplaćuju na račune dobavljača/izvođača radova ili na račun korisnika kredita, ovisno o namjeni obrtnih sredstava. Rok otplate kredita je do 12 mjeseci za kratkoročne i revolving kredite, a rok za dugoročne kredite je do 6 godina, uključujući početak do 2 godine, ovisno o namjeni. Kratkoročni krediti se otplaćuju jednokratno ili u jednakim mjesečnim ili tromjesečnim ratama. Revolving krediti se otplaćuju sukcesivno ili jednokratno, a dugoročni krediti se mogu otplatiti u jednakim mjesečnim, tromjesečnim ili polugodišnjim ratama. Banke putem kojih se može ugovoriti kreditiranje putem poslovnih banaka su Addiko, Agram, Banka kovanica, BKS Bank AG, Croatia, Erste&Steiermärkisch, Hrvatska poštanska banka, Istarska kreditna banka, J&T,

Karlovačka, KentBank, OTP, Partner, Podravska, Privredna banka Zagreb, Raiffeisenbank Austria, Slatinska i Zagrebačka banka (<https://www.hbor.hr/obrtna-sredstva-400/400>).

3.4.3. Mehanizam za oporavak i otpornost

Cilj Mehanizma za oporavak i otpornost 2021.-2026. je ublažiti gospodarske i socijalne posljedice pandemije koronavirusa i učiniti europska gospodarstva održivijima, otpornijima i spremnijima za izazove i prilike koje donose zelena i digitalna tranzicija. Državama članicama Europske unije na raspolaganju je 672,5 milijardi eura, od toga je 312,5 milijardi eura bespovratnih sredstava, a 360 milijardi eura čine zajmovi. Hrvatskoj je osigurano oko 9,9 milijardi eura od čega je 6,3 milijardi eura bespovratnih sredstava, a 3,6 milijardi eura zajmova (<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/eu-fondovi/nacionalni-plan-oporavka-i-otpornosti/mehanizam-za-oporavak-i-otpornost/4887>).

Provedba Mehanizma mora se oslanjati na:

- zelenu tranziciju,
- digitalnu tranziciju,
- pametan, održiv i uključiv rast,
- socijalnu i teritorijalnu koheziju,
- zdravstvenu, gospodarsku i socijalnu institucionalnu otpornost,
- politike sljedeće generacije (djeca i mladež).

Plan Republike Hrvatske obuhvaća gospodarstvo, javnu upravu, pravosuđe i državnu imovinu, obrazovanje, znanost i istraživanja, zdravstvo i obnovu zgrada. Cilj reforme gospodarstva je omogućiti zelenu i digitalnu tranziciju gospodarstva ulaganjima u proizvodnju, smanjiti potrošnju energije i onečišćenje zraka u gradovima, unaprijediti energetska infrastrukturu, poboljšati gospodarenje otpadom, zaštitu voda i bioraznolikost radi jačanja otpornosti na klimatske promjene. Korisnici investicijskog zajma su mikro, mali i srednji gospodarski subjekti. Projekti usmjereni na jačanje konkurentnosti i otpornosti su projekti u kojima se sredstva koriste za ulaganja u nove tehnologije, vozila i opremu za izgradnju, proširenje, adaptaciju ili uređenje objekata namijenjenih za obavljanje poslovne djelatnosti i druge namjene potrebne za povećanje obujma poslovanja, produktivnosti i zapošljavanja. Mogućnosti korištenja zajmova su:

- ulaganja u osnovna sredstva (materijalnu i nematerijalnu imovinu) s ciljem pokretanja ili modernizacije poslovanja

- obrtna sredstva najviše do 30% ugovorenog iznosa zajma
- podmirenje obveza nastalih najkasnije 12 mjeseci prije zaprimanja zahtjeva za zajam u HAMAG-BICRO (<https://hamagbicro.hr/wp-content/uploads/2022/07/FI-zajmovi-NPOO-WEB.pdf>).

Tablica 5. Osnovne informacije o NPOO zajmu

Iznos zajma	Do 100.000,00 EUR
Kamatna stopa	0,8%
Rok korištenja	6 mjeseci od isplate zajma
Poček	Do 12 mjeseci ukoliko je otplata minimalno 2 godine
Rok otplate	Do 10 godina uključujući poček
Način otplate	Kvartalne ili mjesečne rate

4. ZAKLJUČAK

Poljoprivreda je djelatnost koja ima važnu ulogu u prehrani ljudi i ishrani životinja. Život bez poljoprivrede je nezamisliv zbog njezine nezamjenjive uloge kako u prehrani pa tako i u zapošljavanju stanovništva. U Republici Hrvatskoj poljoprivreda ima nizak BDP, a kako bi došlo do povećanja BDP-a potrebno je uvesti velike promjene u tehnologiji i mehanizaciji. Takve promjene su moguće jedino uz velika ulaganja financijskih sredstava.

Europski fondovi jedan su od načina financiranja poljoprivredne proizvodnje, a to je jedan od najučestalijih i najučinkovitijih načina financiranja zato što poljoprivrednici dobiju bespovratna sredstva, a to uvelike olakšava proizvodnju. Kako bi se ostvarilo pravo na sredstva EU, korisnici moraju zadovoljavati sve uvjete i podnijeti svu potrebnu dokumentaciju u navedenim rokovima.

Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027. omogućuje ostvarivanje potpora korisnicima koji su aktivni poljoprivrednici upisani u Upisnik poljoprivrednika i koji koriste zemljište upisano u ARKOD sustav. Izravne potpore Republike Hrvatske ubrajaju se izravna plaćanja koja se sastoje od potpore po površini i proizvodno vezanih potpora u stočarstvu i ratarstvu i dodjeljuju se na godišnjoj razini.

Kreditiranje je u velikoj mjeri zastupljeno kod poljoprivrednika zbog nedovoljnog početnog kapitala. Hrvatska banka za obnovu i razvitak posrednik je između poljoprivrednika i poslovnih banaka te subjektima omogućuje olakšan pristup kreditima i zajmovima.

5. POPIS LITERATURE

1. Đulabić, V. (2014.): Kohezijska politika Europske unije kao instrument razvoja Hrvatske. Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
2. Karić, M. (2002.): Kalkulacije u poljoprivredi. Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek
3. Petrač, B. (2002.): Agrarna ekonomika. Ekonomski fakultet u Osijeku, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Osijek
4. Stipetić, V. (2005.): Razvitak poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj: tendencije, stanje i osnovni problemi. Zbornik radova; Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka.
5. Šundalić, A., Mesarić, J., Pavić, Ž., 2010: Suvremeni seljak i informacijska tehnologija, Informatologija 43 (3), 219 – 227

Web stranice:

6. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/95/europski-fond-za-regionalni-razvoj-efrr-> (15.6.2023.)
7. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1057&from=HR> (15.6.2023.)
8. <https://ruralnirazvoj.hr/strateski-plan-zajednicke-poljoprivredne-politike-republike-hrvatske-2023-2027/> (15.6.2023.)
9. https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_hr (15.6.2023.)
10. <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/op-za-pomorstvo-i-ribarstvo-2014-2020/> (15.6.2023.)
11. <https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m10/> (15.6.2023.)
12. <https://ruralnirazvoj.hr/mjera/m4/> (15.6.2023.)
13. <https://www.apprrr.hr/wp-content/uploads/2022/10/Eko-scheme-3.pdf> (15.6.2023.)
14. <https://www.apprrr.hr/ruralni-razvoj/> (15.6.2023.)
15. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_03_30_612.html (15.6.2023.)
16. <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/program-ruralnog-razvoja-2014-2020/> (15.6.2023.)
17. <https://www.apprrr.hr/wp-content/uploads/2022/10/Eko-scheme-3.pdf> (15.6.2023.)
18. <https://www.hbor.hr/tko-smo/16> (15.6.2023.)

19. <https://www.hbor.hr/obrtna-sredstva-400/400> (15.6.2023.)
20. <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/eu-fondovi/nacionalni-plan-oporavka-i-otpornosti/mehanizam-za-oporavak-i-otpornost/4887> (15.6.2023.)
21. <https://hamagbicro.hr/wp-content/uploads/2022/07/FI-zajmovi-NPOO-WEB.pdf> (15.6.2023.)